

Ekologisk kompensation – vägen vidare, konferens med fälttextkursion 18 – 19 oktober i Stockholm

Konferens 18 oktober.....	2
Inledning, Anders Enetjärn och Scott Cole	2
Budskapet från Umeåkonferensen, Jan Terstad	2
Trafikverkets perspektiv på ekologisk kompensation, Anders Sjölund	2
No net loss! The Commission's proposal for the EU 2020 biodiversity strategy, Laure Ledoux	3
Naturvårdsverkets syn på ekologisk kompensation, Jörgen Sundin	3
Ensuring the punishment fits the crime – Using the REMEDE methodology to scale compensation measures, Scott Cole	4
Valuing and scaling compensation projects in the U.S., Ann Jones	4
Lagrummen finns - skapa praxis nu. Peggy Lerman.....	5
Fyra kommuner om sitt arbete med kompensation.....	5
Tillämpning av miljöbalken 16:9 i år, Johan Lindberg	7
Kompensationsåtgärder i samband med slutförvaring i Forsmark, Mikael Grontier.....	7
Använd forskning för att lyfta kompensation till ett mer användbart planeringsverktyg, Jesper Persson	7
Korta slutsatser under konferensen, Anders Enetjärn	8
Fälttextkursion 19 oktober	8
Efterföljande slutsatser	9
MB 16:9-kompensation kan präglas av "ta vad du kan få"	9
Vad av det som redan är planerat kan räknas som kompensation?	9
Äpplen mot äpplen eller äpplen mot päron?.....	10
Markåtkomsten styr valet	10
Framtida frågeställningar	10

Denna sammanfattning tar upp de huvudpunkter som var och en av talarna berörde under den första dagens konferens, ger en kort överblick över diskussionen under den andra dagens fälttextkursion samt identifierar några stora framtida frågeställningar.

Presentationerna från föredragen under konferensdagen finns att ladda ned från Enetjärn Natur AB:s hemsida: www.enetjarnnatur.se

Konferens 18 oktober

Inledning, Anders Enetjärn och Scott Cole

Fokus för konferensen:

- vardagslandskapet eller det värdelösa landskapet
- vad som behöver förändras för att det ska börja arbetas mer med kompensation
- visa på goda exempel och metoder

Budskapet från Umeåkonferensen, Jan Terstad

Se dokumentationen från denna tidigare konferens.

Syftet med kompensation är inte att underlätta exploatering, utan att minska förlusten av livsmiljöer och arter!

Trafikverkets perspektiv på ekologisk kompensation, Anders Sjölund

Konstaterar att en ständig nettoförlust av biologisk mångfald pågår och att det finns ett gryende intresse på TRV för att bryta denna nedåtgående trend med hjälp av kompensation. Mycket har redan gått förlorat delvis p.g.a. att även framgångsrika skadelindrande åtgärder inte kan förhindra kvarstående skador. Anders menar att det i princip innebär att det finns behov av att kompensera för mer än skadans omfattning (ibland kallat "överkompensation") och inte enbart kompensera för den förlust det enskilda projektet leder till. Detta är förstas kostsamt och inte alltid så lätt att veta hur man ska göra. Det behövs dokumenterad erfarenhet från genomförda kompensationsprojekt något som TRV ska påbörja under 2012 genom att granska tidigare genomförda kompensationsprojekt inom TRV och se vad de fått för resultat. TRV har också ett förslag att starta ett forskningsprojekt med SLU och vill även samarbeta med Naturvårdsverket.

No net loss! The Commission's proposal for the EU 2020 biodiversity strategy, Laure Ledoux

EU har påbörjat arbetet med att ta fram en strategi för bevarande av biologisk mångfald. Visionen är att förlusten av biologisk mångfald helt ska ha upphört år 2050 och att den till år 2020 ska ha avstannat väsentligt jämfört med dagens situation. Kompensation är en viktig pusselbit i detta sammanhang. En viktig del av denna strategi är Target 2 vilket siktar mot "no net loss of biodiversity and ecosystem services" (se denna [länken](#)). Innan år 2015 ska EU-kommissionen ta fram förslag för hur detta "target" ska genomföras i praktiken inom EU. Utformningen av förslaget är osäkert men kan innehålla (1) ett tydligt ramverk för beslut som kan komma att tillämpas inom MKB (2) icke bindande ramverk (t.ex. vägledning och best practices for medlemstaterna) eller (3) ett juridiskt ramverk som medför att vissa åtgärder för "no net loss" blir obligatoriska. EC diskuterar olika sätt att finansiera dessa strategier bl.a. en marknads-baserad approach såsom habitat banking och betalning för ekosystemtjänster. Dessa möjliga arbetssätt behöver utredas vidare för att identifiera hur och om den privata sektorn kan bidra till strategin. Bl.a. kommer de följande stegen i arbetet att vara en kartläggning av de viktiga ekosystemtjänster inom EU för att identifiera vilka resurser som behöver kompenseras.

Naturvårdsverkets syn på ekologisk kompensation, Jörgen Sundin

Ser en risk, men också möjligheter med en ökad tillämpning av kompensation. Risken är att bestämmelserna tillämpas fel så att kompensation blir ett sätt att underlätta exploatering. Möjligheterna är givetvis att stoppa förlusten av biologisk mångfald.

Svårt att ge generella riktlinjer för när 16 kap. 9 § miljöbalken om kompensation kan motiveras, men bör vara på både det värdefulla men oskyddade (t.ex. värdestrakter och bristbiotoper). För vardagslandskapet måste dock argumenten vässas!

NV har tagit fram en förstudie på uppdrag av regeringen om uppbyggande av grön infrastruktur, där bakgrunden är att skyddade områden är små och ligger isolerat och att skyddet inte är tillräckligt för att säkerställa spridning. Kompensation lyfts fram som en del i denna uppbyggnad av grön infrastruktur.

Målstyrningsperspektivet i infrastrukturplanering och kommunal planering ger stöd för tillämpningen av ekologisk kompensation och det finns en stor potential om TRV och kommunerna kan arbeta med detta.

NVs fortsatta arbete:

- agera samlande och pådrivande när det gäller kunskapsuppbyggnad inom området
- bedöma behov av kompensation enligt 16:9 i ärenden där NV är part
- samla och sprida goda exempel
- konkret vägledning till 16:9 ligger längre fram i tiden då man bl.a. vill ha mer stöd i praxis innan en sådan tas fram.

Jörgen Sundin har efter konferensen hänvisat till följande web-länk som lagts upp dagen efter konferensen på Naturvårdsverkets hemsida:

<http://www.naturvardsverket.se/sv/Start/Naturvard/Skydd-av-natur/Ekologisk-kompensation/>

Ensuring the punishment fits the crime – Using the REMEDE methodology to scale compensation measures, Scott Cole

REMEDE – Resource Equivalency Methods for Assessing Environmental Damage in the EU – är en steg-för-steg-handledning som tagits fram för att bestämma hur stor kompensationen ska vara i det enskilda fallet. Denna Toolkit (verktygslåda) kan vara en lämplig utgångspunkt för en ev. handledning i Sverige (www.envliability.eu). Ekonomiska argument för kompensation bygger på att verksamhetsutövare är mer villiga att undvika en skada idag om de vet att det innebär att de inte riskerar framtida kompensationskostnader. En ekonom argumenterar att det rimliga målet är ingen nettoförlust av välfärd snarare än ingen nettoförlust av biologisk mångfald. Ett sådant förhållningssätt gör kompensation till ett mer flexibelt verktyg eftersom vi människor får bestämma hur det utvecklas och tillämpas. Men detta antar att välfärd är beroende av bl.a. biologisk mångfald. Icke-prissatta resurser såsom biologisk mångfald/ekosystemtjänster värderas av samhället när vi ta beslut att kompensera eller inte vid en miljöförlust. Denna värdering är oundviklig och kan ske med monetära eller icke-monetära metoder.

Valuing and scaling compensation projects in the U.S., Ann Jones

Anns presentation antog att kompensation ska ske och förklarade hur det går till i USA. Själva processen vid exploatering är att man bedömer:

1. Vad som går förlorat (hur mycket? vilken kvalitet? o.s.v. Här använda bl.a. GIS och andra informationskällor om existerande resurser)
2. Vilka typer av projekt som kan erbjuda kompensation (i USA spelar allmänheten en viktig roll genom "Public participation" för att identifiera relevant projekt)
3. Scaling, d.v.s. balansera projekt mot förlust. Här kan man ta hänsyn till bl.a. kvalitet av förlorat och kompenserad resurs (samma habitat? liknande ekosystemtjänster?), storlek (areal), tidsaspekt (hur långsiktig är skadan på resursen?) m.m.

Det finns tre olika angreppssätt för att genomföra kompensation:

1. "de nova". Specifika kompensationsåtgärder knutna till ett enskilt projekt (t.ex. vägprojekt, oljeutsläpp)
2. "mitigation banking". Kompensationen genomförs innan förlusten uppstår och sedan kan en exploatör köpa rättigheten att använda de kompensationsåtgärder som genomförts (habitat banking)
3. "payment in lieu of funding". Avsättning av pengar till en fond för pågående och framtida restaurering

Lagrummen finns - skapa praxis nu. Peggy Lerman

Använd politiken som stöd för att visa att vissa saker är oacceptabla. Tillsynsarbetet måste gå hand i hand med kompensationsarbetet för att värna vardagslandskapet.

Enligt miljöbalken behöver man bara "lindra" en skada – insatsen ska vara skälig i förhållande till miljöskadan – men man förväntas inte komma upp i samma nivå som innan skadan (som i USA). Kostnaden för att skadelindra ligger hos exploitören men argumenten för varför vi behöver gå ett steg vidare och kompensera ligger hos oss myndigheterna. Här behöver vi vassa våra argument.

Vi är i stort behov av en uppdaterad förarbetestext till miljöbalken 16:9!

När ett riksintresse får företräde framför ett annat riksintresse är det smörläge för kompensation. Att ett riksintresse får stryka på foten för ett annat icke-riksintresse är förbjudet! Idag finns det exempel då kompensation används som ett argument för att klassa ned skadan (s.k. skadeköp, exempel Bungefallet), se upp för detta! Viktigt att skilja mellan prövning av laglighet (efter att all rimlig hänsyn tas) och kompensation efter återstående laglig skada.

Fyra kommuner om sitt arbete med kompensation

Helsingborgs stad, Jenni Wehrmann och Fredrik Bengtsson

2007 tog kommunen beslut om att tillämpa balanseringsprincipen; förluster av parker, natur, åkermark, rekreativvärden och ekosystemtjänster ska ersättas. Man har tagit fram en metod för hur detta ska göras. Detta följer i stort sett samma steg som REMEDE-metoden (se Scott Cole) och angreppssättet i USA (se Ann Jones):

- inventering enligt checklista av värden som kommer att gå förlorade
- uppställning av "påverkansmatris"
- områdesvariabler
- val av åtgärder

Stockholms stad, Elisabet Elfström

"Flaggskeppsområden", typ Hammarby sjöstad, ligger på redan förödd mark och har sin egen grönstruktur, så där finns inte kompensationsproblematiken. Svårigheten ligger i de små men många projekten, där t.ex. enstaka träd tas ned – de små stegens tyranni.

Har hittills tagit fram två listor per stadsdel över pågående åtgärder respektive möjliga kompensationsobjekt.

"Spaning" om gröna investeringar (låter "sexigare" än kompensation) och att kanske avsätta en procentsats av ett projekts totala budget för grön investering.

Sigtuna kommun, Jan Franzén

Den politiska ledningen är positiv till kompensation. Sitter på stadsbyggnadskontoret och har "tjatat kompensation", så nu är det en naturlig del av arbetet på kommunen. Gäller att "fånga

ögonblicket” och ta de chanser som ges till kompensation! Se även redogörelsen för fälttextkursionen nedan.

Västerås stad, Kristoffer Jasinski

Har arbetat med att ta fram principer för kompensation (både natur och kultur). Målet är att ta fram ett robust förslag:

- beskriva metodik
- beskriva juridiska begränsningar
- ta fram vägledningsdokument

Efterfrågar ett forum att bolla frågor kring kompensation i.

Dialog och frågor om kommunernas möjligheter och utmaningar

Moderator och frågeställare: Anders Enetjärn (AE). Där kommunföreträdarna har svarat framgångsrikt med deras initialer.

AE: Går det att poola resurser och åtgärder (se modellen ”payment in lieu”, Ann Jones)? Kan man spara pengar över årsskiftet etc.?

Svar: Finns förslag på det, men är ännu inte säkert att det fungerar.

EE: I Stockholm gör vi det, vi slår ihop flera områden till en klump och flyttar pengar över årsskiftet.

AE: Vad krävs för att nå framgång med kompensation?

EE: En tydlig målbild.

JW/FB: Tydligt politiskt stöd. Det gäller att lobba och motivera. Tipsar om boken ”Balanserad samhällsbyggnad”.

JF: Att fånga ögonblicket. Viktigt var kommunekologen är placerad i organisationen, då den personen måste få ta del av ett projekt tidigt för att ha en chans att föra in kompensation!

KJ: Bra vägledningsdokument från Naturvårdsverket.

JF och JW/FB: Viktigt att använda sig av exploateringsavtal, där man i princip får man skriva det man vill (ska följa det som står i PBL), för kompensationsåtgärder.

AE: Finns det något forum för kommunerna att bolla kompensationsfrågor i?

Svar: Idag verkar inte det finnas.

AE: SKL och Boverket skulle kunna tänkas stå för detta. De är inbjudna till denna konferens men deltar inte. Varför?

AE: Hur gör ni när ni utför kompensation, vilken expertis använder ni och hur vet ni att det blir rätt?
Svar: Ibland kan det vara bättre att göra något, även om man inte är säker på att det är rätt, än att inte göra något alls.

EE: Vi jobbar med experter.

JW/FB: Vår metod handlar om förenkla.

JF: Vi anlitar konsulter i stor utsträckning.

Tillämpning av miljöbalken 16:9 i år, Johan Lindberg

Frågat flera länsstyrelser och fått fram nio exempel på beslut om kompensation. Användningen av 16:9 begränsar sig inte enbart till ekologisk kompensation, eftersom kompensation kan krävas för påverkan på allmänna intressen. Viktigt att först utreda åtgärdens tillåtlighet och sedan gå in på kompensationsfrågan. Svårt att fastställa hur kompensation ska genomföras och dess omfattning, blir ofta en prövotidsfråga och ofta i kombination med ytterligare utredning.

Kompensationsåtgärder i samband med slutförvaring i Forsmark, Mikael Grontier

Ansökan om dispens från artskyddsförordningen: nya gölar till gölgrödan som kompensation för de gamla. Hade liten erfarenhet av hur man skapar naturvärden och tittade därför bl.a. på hur befintliga gölar fungerar. Finns ingen beskrivning för hur man ska gå till väga! Hade sett fram emot tydliga riktlinjer. Fanns inte, vilket var en nackdel, men projektet blev en läroprocess. Har fått mycket stöd från länsstyrelsen.

Fråga från publiken: Hur har SKB lyckats hålla en så pass liten fråga levande i ett så stort projekt?
MG: Tydliga signaler från kommun och länsstyrelse att det är en viktig fråga. Det handlar också om trovärdighet. Kan man inte klara små miljöfrågor, hur ska man då kunna ha trovärdighet i stora?

Använd forskning för att lyfta kompensation till ett mer användbart planeringsverktyg, Jesper Persson

Jesper påpekar att det finns många frågeställningar som beforskas idag eller behöver beforskas. I dagsläget vet vi för lite och behöver utvärderingar och råd (om kompensationsgrad, strategier m.m.) och behöver förtydliga den stora begreppsförvirringen kring kompensation (att lindra och kompensera blandas ihop). Han nämner trender som är på gång inom kompensation ur ett internationellt perspektiv (t.ex. mer off-site kompensation, mer ekokonton, mer restaurering istället av skydd, och förklaringen till dessa trender är svårigheten att få tillgång till mark). Forskningen måste vara med i diskussionen om Sverige ska hitta ett lämpligt sätt att genomföra kompensation. Jesper nämnde sin bok "Att förstå miljökompensation" som nu har kommit ut. Boken kan köps genom att e-posta en beställning till shop@melicamedia.se

Korta slutsatser under konferensen, Anders Enetjärn

Kompensation är på G på flera olika nivåer!

EU arbetar med en strategi för bevarande av biologisk mångfald, där kompensation ingår

Naturvårdsverket, Trafikverket, länsstyrelser och kommuner har börjat arbeta med kompensationsfrågan

Risken för skadeköp finns. Viktigt att kompensation ska gälla återstående laglig skada

Finns redan olika verktyg och metoder för värdering av kompensation

Fortsatt samverkan behövs!

Fältexkursion 19 oktober

Vi besökte tre olika kompensationsprojekt, vart och ett med olika bakgrund och drivkrafter:

1. HSBs planerade skötselinsatser i gammal ekskog och avverkning av strandskog vid Örnässjön som kompensation för förlust av sumpskog vid ett närliggande bostadsområde.
2. Nyskapande av våtmarkslandskap i Märsta som kompensation för anläggning av Fortums stora värmekraftverk i närheten
3. Skydd, skötsel och tillgänglighet av värdefulla marker vid Verka och Verkaån som kompensation för förluster av liknande marker vid en mycket stor etablering av ett logistikområde.

Under exkursionen följde diskussioner kring ett flertal frågor och under ett avslutande grupparbete behandlades i huvudsak följande frågor:

- Utgör det vi sett idag kompensation?
- Reflektera kring exemplen när det gäller relationen mellan påverkan och kompensation (debit och kredit), både vad gäller tillräcklighet och kompensationstyp.

Nedan redovisas de reflektioner och slutsatser som dryftades under dagen.

Flertalet deltagare under exkursionen menade att de projekt vi besökte alla kvalificerar sig som ekologisk kompensation. Nästan alla projekt skulle leda till att förutsättningarna för värdefulla ekosystemtjänster förbättras. Det var dock klart att de här projekten inte hade genomgått någon tydlig "scaling".

Vid valet av kompensationsprojekt är det viktigt att överväga om projektet skulle komma att genomföras av en aktör (länsstyrelsen, kommun etc) oavsett om exploateringen skett eller ej. Det kan bli svårt för exploitören att tillgodoräkna sig en kompensationskredit om så skulle vara fallet. Vissa deltagare menade att det å andra sidan var rimligt att välja kompensationsprojekt utifrån existerande lokala planer.

De tre projekten som besöktes representerade alla kompensation enligt "äpplen mot päron" (out-of-kind) och många deltagare ansåg att sådana projekt borde ges lägre prioritet än

"närheten" och "äpplen mot äpplen" (in-kind), men det kan också finnas argument för äpplen mot päron (se efterföljande slutsatser nedan).

Vid valet av kompensationsprojekt menade många att det är viktigt att ha en bred första approach och inte för tidigt zooma in på enskilda åtgärder. Bland exkursionsområdena fanns exempel på där man tidigt varit bunden till en viss plats för compensationen.

Efterföljande slutsatser

Här följer en del slutsatser och reflexioner som vi arrangörer gjort efter konferensen:

MB 16:9-kompensation kan präglas av "ta vad du kan få"

Under konferensen framkom det att MB 16:9-kompensation har begränsningar genom knytningen till tillstånd eller dispens och att detta kan generera en obalans gentemot de förluster som ur ett allmänhetsperspektiv borde vara mer motiverade. Kompensationsåtgärderna i Upplands Bro var ett exempel på detta. Ur ett lagstiftningsperspektiv var det skyddet av sumpskog som motiverade compensationen (dispens från markavvattningsförbud följt av tillstånd till markavvattning av några små sumpskogar inom en i övrigt tidigare värdefull tätortsnära skog), men när det ändå gavs möjligheter till compensation valde man att bortse från det art- och habitat-specifika med sumpskogarna och i stället föreslå (vilket senare också accepterades av länsstyrelsen) åtgärder som skulle gagna mer "allmän-intressanta" intressen; en förstärkning av upplevelsevärdena utmed sjöstranden vid Örnässjön.

Det finns en tendens att både länsstyrelser och kommuner "tar vad de kan få" till gagn för naturen och naturmiljövärdena. Till viss/stor del kan detta bottna i att man är mycket osäker på vad man enligt lagen kan kräva i compensation samt att det varken finns riktlinjer/handledning eller praxis att luta sig mot. Länsstyrelsen vill nog försöka göra det så bra som möjligt och balanserar nog sina krav på linjen "vad kommer bolaget att anse vara rimligt" snarare än "vad är biologiskt rimligt" eller "vad har allmänhet för preferenser". Grunden för detta antagande är att parterna ofta verkar ha "kommit överens" om compensationen samt att det är ganska få överklagningar gällande compensation. Vi måste komma ihåg att Miljöbalken inte ger stöd åt att compensationen fullt ut ska motsvara intrånget (jmf. med vad Peggy L beskrev i sitt föredrag). I kommunens fall bygger allt på markens värde för exploitören som "köper" lokaliseringen genom olika former av ersättning till kommunen, bl.a. i form av ekologisk compensation.

Utifrån ovanstående resonemang är det troligt att vi utan tydliga riktlinjer som håller samman tillämpningen hos alla prövningsmyndigheter kommer att få se ännu mer av 16:9-fall där myndigheter och kommuner strävar efter ett utfall som mer liknar det motto som förs fram i Sigtuna: "Fånga tillfället" än att compensationen ska vara "äpplen mot äpplen".

Vad av det som redan är planerat kan räknas som compensation?

När det gäller frågan om sådant som finns nämnt i planer och program kan föreslås som compensation kan man anföra följande:

För det första bör det vara av betydelse om kompensationen kan utgå från regionala/lokala analyser eller planer och det som i dessa pekats ut som brister i landskapet som det är angeläget att åtgärda.

Det finns visserligen en gråzon gentemot sådant som redan är planerat att utföras men en rimlig linje bör vara att de åtgärder som inte är beslutade, fastlagda i en skötselplan eller finansierade utgör möjliga kompensationsåtgärder. I annat fall blir det svårt att nyttja t.ex. kommunekologens hjälp och idéer inför valet av kompensationsåtgärder. Förhoppningsvis innebär inte detta ett mindre utrymme inom stats och kommuns budget för naturvårdsåtgärder, alltså de kan hitta annan nytta för pengarna framgent.

Äpplen mot äpplen eller äpplen mot päron?

Att alltid i första hand utgå från att äpplen ska bytas mot äpplen (in-kind) är en rak, enkel och bra utgångspunkt som skulle fungera om samhället var på väg att byggas upp och vi inte redan har påverkat ekosystemen i sådan utsträckning som vi redan har gjort. Tyvärr är det nog en ojämn balans idag och det kan vara eftersträvansvärt att i vissa kommuner restaurera/återskapa livsmiljöer som blivit en brist. Idag är påverkan i flera fall så stor att det är rimligt att ha utgångspunkten att förlusterna av en vanligare livsmiljö ska kunna ersättas av återskapande av en livsmiljö som i stort sett utsläcks av tidigare samhällsutveckling. Men en viktig utgångspunkt är en underbyggd analys där man kan konstatera att förlusten av den vanligare naturmiljö kan ersättas av något annat. Ett pedagogiskt problem som i så fall måste överbyggas är frågan: "Varför ska vi kompensera om den miljö vi ianspråkar är av så liten betydelse att den kan ersättas av något helt annat?"

Markåtkomsten styr valet

Det blev mycket tydligt under fältexcursionen att möjligheterna till markåtkomst för kompensationen styr hur brett man analyserar möjliga kompensationsåtgärder och således även hur man formulerar en uppdragsbeställning mot eventuell konsult.

Framtida frågeställningar

- Vad finns för information om genomförda kompensationsprojekt i Sverige och/eller utomlands? Finns det studier gjorda som följer upp utfallet av olika kompensationsprojekt, med syfte att granska vilken typ av projekt som har en god funktion? Vad är bra och vad är mindre bra?
- Hur skulle det påverka Sverige och svensk lagstiftning om EC beslutar om ett nytt ramverk och bindande lagstiftning på EU-nivå som handlar om kompensation? Hur skulle det påverka Sverige om det blir en "guidance och best practices" istället?
- Vad är det för begränsningar och möjligheter med en marknads-baserad approach för att underlätta och genomföra ekologisk kompensation i Sverige, t.ex. genom habitat banking och/eller payment for ecosystem services?

- Vad har allmänheten för roll när det gäller att identifiera, motivera, och välja en kompensationsprojekt? Ska det främst vara experter/tjänstemän som deltar i denna process (se t.ex. Helsingborg samt Trafikverket) eller borde allmänheten få påverka i beslutsprocessen för in-kind och out-of-kind kompensation (se t.ex. USA)?
- Vilken/vilka (om några) lagförändringar behövs för att underlätta kompensation?
- Vilka forum finns för kommun/län att bolla frågor kring kompensation? Finns behov av att utveckla befintliga forum eller att skapa ett nytt?
- Vad ska komma först? Naturvårdsverket vill ha en ökad tillämpning och rättspraxis innan en ev. vägledning tas fram och det blir ingen rättspraxis om myndigheterna inte känner att det finns tydliga riktlinjer som hjälper dem i tillämpningen.